

Hồi ký: Ông Kiến Trúc Sư Vũ Đình Hóa

Tg: Nguyễn văn Luân

Vào năm 1970, lúc tôi đang làm trưởng phòng Biện Thiết Tòa Đô Chánh Saigon, số lượng đơn xin phép xây cất đang tăng gia đáng kể. Nhằm thu ngắn thời gian chờ đợi cứu xét, Tòa Đô Chánh đã xin Tổng Nha Kiến Thiết đặt một văn phòng đại diện ngay trong Tòa Đô Chánh, tiết kiệm được thời gian chuyển đi chuyển về hồ sơ xây cất giữa hai cơ quan.

Ông KTS Hóa được cử làm Trưởng Văn Phòng. Đó là lý do tôi được dịp làm việc chung hàng ngày với ông, thảo luận về lộ giới, vùng bắt trú c tá o hoặc thông hành địa dịch khi cứu xét đơn xin xây cất do các văn phòng kiến trúc sư tư vụ đệ nạp.

Ông là một người khỏe mạnh, mặt mày rần rỏi, tư cách rất đặc biệt, mọi điều đều trước sau như một, khó mà thay đổi được.

Từ ngày được làm việc chung với ông, tôi mới nhận ra để sống cho đúng không phải là dễ. Mọi hành động mọi cử chỉ đều nhuốm màu một triết lý riêng, một quan niệm sống rất chính trực, một tấm lòng đầy chân tình, một thái độ rất sốt sắng. Ông là người đã làm tôi thay đổi rất nhiều, tốt cũng như xấu. Từ ngày biết Ông, tư cách làm người của Ông đã là một tấm gương mà tôi vẫn coi là mẫu mực.

Tôi còn nhớ ngày đầu tiên gặp Ông ở Văn Phòng Đại Diện, nhận thấy mình mới có 28 tuổi,

mà Ông đã gần 60, tôi thấy không biết phải xưng hô như thế nào; con trai Ông có thể còn nhiều tuổi hơn tôi nữa.

- Thưa Ông Kiến Trúc Sư ..., tôi bắt đầu
- Luân, mày đừng tưởng gọi tao bằng Ông Kiến Trúc Sư, để tao phải gọi mày bằng Ông Kỹ Sư đâu nhé. Gọi tao bằng Anh được rồi.

Vào thời bấy giờ, nghe Anh Hóa nói vậy, tôi giật mình. Không ngờ một vị đàn anh cao niên lại có thể phóng khoáng đến thế.

Anh Hóa có đặc tính là gặp ai cũng chào hỏi ân cần. Nhất là những người làm việc dưới quyền

anh. Ít khi nào ông từ chối có dịp chào anh trước, luôn luôn anh cười đùa vui vẻ với mọi người. Đối với những người có chức phận cao hơn, như Thượng Nghị Sĩ, Dân Biểu đến văn phòng can thiệp cho thân nhân xin giấy phép, thì anh chỉ giữ đúng cương vị của mình, anh không muốn bị họ hiểu lầm là anh ân cần với họ là vì anh sợ cái địa vị của họ.

Tôi còn nhớ một lần đang chuyện trò với anh tại văn phòng thì ông tùy phái đưa danh thiếp của một Thượng Nghị Sĩ, gốc là một Kiến Trúc Sư xin được gặp. Tôi đang định đứng dậy để cho anh tiếp khách, thì anh bảo tôi: "Mày cứ ngồi đây nói chuyện một lát, cho nó chờ, kéo nó



tưởng mình nói chuyện phiếm chơi này giờ”. Anh tiếp tục câu chuyện với tôi cho xong rồi mới tiếp người khách quyền thế đó.

Sau khi người khách ngồi xuống, từ phía ngoài tôi còn thấy, anh đứng dậy bước đến cạnh ông khách, lấy tay chỉ vào đôi kính đen còn đeo ngược trên tóc và nói: “Xin lỗi Ông Thượng Nghị Sĩ, ông còn quên đôi kính ở trên đầu”.

Ông Thượng Nghị Sĩ lật đật cất cặp kính đi rồi xin lỗi.

- Anh Hoá ơi! Anh quá quá lăm. Em rất kính phục tư cách của anh, và sự cương trực của anh thật là hiếm có.

Bây giờ tôi không còn nhớ mặt Chị Hóa, dù tôi có được mời ăn cơm ở nhà anh một lần. Tuy nhiên tôi biết một điều là tình thương yêu của hai vợ chồng đã thành một thứ gì trân trọng, thiêng liêng như một tôn giáo. Anh bảo tôi: “Từ ngày lấy nhà tôi đến giờ, chưa bao giờ đi ciné mà chúng tôi không ngồi ghế hạng nhất, vì khi tôi mới quen tôi đưa nhà tôi đi ciné, tôi luôn luôn lấy vé hạng nhất. Không phải là lấy nhau rồi, sự quý trọng của tôi có thể giảm đi, nhà tôi vẫn phải là hạng nhất đối với tôi”. Anh Hoá coi cuộc sống là một cái đạo: bình đẳng, công bằng, lương thiện. Và anh trân trọng từng điều một trong mọi hành vi hàng ngày.

Một người bạn lâu năm vô cùng thân thiết của anh là Kỹ Sư Công Chánh Đặng Như Hiếu, xếp trực tiếp của tôi, hai người chơi với nhau từ mấy chục năm nay, từ lúc ông Hiếu đi ra Hà nội học. Hai gia đình chơi thân như hai anh em ruột. Thế mà chỉ vì một chuyện nhỏ nhen, anh Hoá giận anh Hiếu đến mức gần như muốn đoạn giao. Từ câu chuyện này, tôi giật mình tỉnh ngộ rằng sự cư xử cho đúng cũng khó lắm thay.

Anh Hiếu sắp làm đám cưới cho con gái thành hôn với cháu trai ông Đô trường Đỗ Kiến Nhiễu. Là bạn thân, lẽ thông thường anh Hoá phải được mời trong tiệc cưới. Nhưng có lẽ vì tính bộc trực của Anh Hoá, hay là thái độ hay phê bình thẳng thắn của anh về ông Đô trường mà anh Hiếu e ngại sẽ có sự xung khắc trong bữa tiệc cưới. Hoặc là vì lý do gì khác, anh Hoá

đã không được mời, kể cả không nhận được thiệp báo hỷ dành riêng cho những người bạn sơ giao.

Vài ngày sau ngày đám cưới, anh Hiếu gọi phone cho anh Hoá báo tin

-Cháu Chi đã lấy chồng, đám cưới thứ bảy vừa rồi.

Anh Hoá đón tiếp tin vui với sự giận dữ chưa từng thấy:

- Con Chi nó là con anh, mà nó là cháu tôi nữa. Anh gả chồng cho con mà không mời tôi, tôi không trách. Anh không báo hỷ cho tôi tôi cũng không trách. Nhưng tại sao bây giờ anh báo tin cho tôi để làm cái gì. Nếu anh cho tôi biết trước, anh báo miệng thì tôi mừng miệng, anh báo bằng thơ thì tôi mừng bằng thơ, hoặc tôi còn có dịp nói với cháu một lời chúc mừng.

Bây giờ sau đám cưới, anh báo tin, anh đặt tôi trước sự đã rồi, và tôi không còn làm được gì nữa. Thôi nói chuyện thêm với anh cũng bằng vô ích.

Thế rồi anh cúp phone.

Bao nhiêu lần xin lỗi sau đó, anh Hoá đều không chấp nhận. Hai người bạn, Hiếu và Hóa, đã không còn nói chuyện với nhau nữa, ngoại trừ trong công vụ, khi cần bàn về một hồ sơ xây cất. Mãi về sau ông bà Hiếu phải đến tận nhà xin lỗi và nhìn nhận sự sơ sót to lớn của mình, anh Hóa mới chấp nhận bỏ qua. Chao ôi! Sống cho đúng, cư xử cho phải lẽ, không phải là dễ vậy.

Tôi viết mấy giòng này không phải để ca tụng anh Hóa, mà để chia sẻ cùng các bạn một nếp sống rất đặc biệt của những đàn anh của chúng ta.

Đôi khi họ hơi nghiêm khắc, nhưng đằng sau đó là cả một triết lý sống rất phong phú và một quan niệm sống đáng nể. Có lẽ nguyên tắc quan trọng nhất là làm việc nào ra việc ấy, không được tu ý tiện. Khó thì thật khó mà dễ cũng dễ vô cùng, nhưng không được lẫn lộn, giống như câu ca dao:

- Có thì có tự mảy may , không thì cả thế gian này cũng không

Có lần tôi sang bàn với anh về một hồ sơ mới nhận. Khi câu chuyện sắp dứt , anh bảo tôi bằng một giọng đầy thân tình:

- Luân, tao chưa nghe ai nói mảy ăn tiền, nếu sau này tao nghe được tao sẽ nói cho mày biết. Anh em chỉ nhờ nhau có vậy.

Tôi nghe kể lại , có một Kỹ Sư Trưởng Ty Kỹ Thuật Toà Đô Chánh , trước khi về hưu hai ngày đã xin phép đến chào ông Đô Trưởng.

Ông nói:

- Thưa ông Đô trưởng , ngày mai này tôi về hưu, tôi xin cảm ơn Toà Đô Chánh đã cho tôi làm việc trong mấy chục năm qua. Trước khi già từ tôi chỉ xin trình bày cùng ông Đô trưởng là đất công sản đô thành tuyệt nhiên không được đem cấp cho tư nhân , đã có cựu đô trưởng ở tù vì việc này.

Tôi rất kính trọng tác phong của anh, cũng như tính tình dễ chịu của anh , nhất là sự chân thành. Cũng có người chê anh là gàn , quá cứng cỏi nên thiếu uyển chuyển trong việc cấp giấy phép xây cất. Nhưng họ đâu có biết, các nhà cửa xây thẳng tắp , mỹ thuật, không căn nhà nào lấn đất dành cho lộ giới , đó là nhờ sự cố gắng hàng ngày và trong bao nhiêu năm qua của những người có trách nhiệm trong lúc cứu xét hồ sơ xây cất. Nhất là lại phải chịu áp lực từ các giới chức chỉ huy cũng như người quen trong đời sống hàng ngày.

Bây giờ hồi tưởng lại chuyện xưa , tôi chợt nhận ra một sự thật , đó là những năm đầu sau khi tốt nghiệp, nếp sống đạo đức hay không của những người đàn anh xung quanh đã gây ảnh hưởng lâu dài về cách xử thế của người sinh viên mới ra trường. Có thể điều này cũng đúng với nhiều người trong chúng ta.

SỪ TÂM

**Bài thơ dễ thương gửi quý AHCC
đọc cho đỡ buồn và cũng có thể dùng
làm triết lý cuộc đời vào một lúc nào
đó chẳng.**

(không biết tác giả là ai, xin mạn phép tác
giả cho phép trích đăng tại đây)

*Có ai biết nơi nào bán niềm vui
Chỉ dùng tôi mua về một ít
Để những khi thấy yếu lòng mệt mỏi
Mang ra dùng là hết buồn thôi*

*Có ai chỉ dùng tôi nơi nào bán tiếng cười
Tôi sẽ đến mua về mấy nụ
Để những ngày lòng héo hon ử rữ
Sẽ được rạng ngời nhờ những nụ cười kia*

*Có ai biết nơi nào bán bình yên
Tôi mua về và khắc lên đáy mắt
Dù có đớn đau hay khó khăn chật vật
Vẫn thấy nụ cười trong đáy mắt an yên*

*Có ai biết nơi nào bán liều thuốc lãng quên
Chỉ dùng tôi mua mấy viên về uống
Để ký ức không còn quay về được
Để tôi mỉm cười đón hạnh phúc tương lai*

*Có ai biết nơi nào bán ánh sáng ngày mai
Bán niềm tin cho những ai đánh mất
Bán yêu thương cho những người chân thật
Bán tâm hồn không biết nhạt niềm đau*